

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Hotărâre tradusă cu suportul Oficiului Consiliului Europei la Chișinău și redactată de către Agentul guvernamental. Ea poate suferi modificări de formă.

SECȚIA A DOUA

CAUZA D. v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 25397/09)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

8 decembrie 2020

Prezenta hotărâre este definitivă, dar poate suferi modificări de formă.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza D. v. Republica Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită într-un Comitet compus din:

Branko Lubarda, *Președinte*,

Valeriu Grițco,

Pauliine Koskelo, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier adjunct al Secției*,

Având în vedere:

cererea (nr. 25397/09) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte în baza Articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către o cetățeană moldoveană, dna D. („reclamanta”) la 15 mai 2009;

decizia de a comunica Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”) plângerile referitoare la pretinsele rele tratamente și detenția ilegală invocate de către reclamantă;

decizia de a nu divulga numele reclamantei;

observațiile părților;

Deliberând la 17 noiembrie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Cauza se referă la presupusa arestare ilegală și aplicare a relelor tratamente în privința reclamantei de către ofițeri de poliție.

CIRCUMSTANȚELE

2. Reclamanta s-a născut în anul 1990 și locuiește în Visoca. Ea a fost reprezentată de către dl V. Jereghi, avocat în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către agentul său, dl V. Grosu.

3. Circumstanțele cauzei, în modul formulat de către părți, pot fi rezumate, după cum urmează.

I. CONTEXTUL GENERAL AL CAUZEI

4. La 5 aprilie 2009 în Moldova au avut loc alegeri generale. Rezultatele preliminare ale alegerilor au fost anunțate la 6 aprilie 2006. Rezultatele arătau că Partidul Comunist din Republica Moldova, aflat la guvernare, a câștigat alegerile la limită.

5. La 6 aprilie 2009 se exprima nemulțumirea crescândă față de rezultatele alegerilor și față de pretinsa fraudă electorală, în special în diverse forumuri online. La ora 18:00 câteva sute de persoane, în special tineri, s-au adunat în fața monumentului lui Ștefan cel Mare din centrul Chișinăului.

După jumătate de oră, în centru s-au adunat circa 3000-4000 de persoane. Ele au început să protesteze împotriva pretinsei fraude electorale, aflându-se în fața Palatului Președinției și a clădirii Parlamentului, apoi revenind în Piața Marii Adunări Naționale. O demonstrație și mai mare a fost anunțată pentru ora 10 din dimineața zilei următoare.

6. La 7 aprilie 2009 protestul a fost reluat, cu participarea a circa 5000-6000 de persoane. Deși la început demonstrația era pașnică, treptat, câteva sute de participanți deveniseră violenți. După cum a fost stabilit de către comisia parlamentară de anchetă creată ulterior, însărcinată cu elucidarea cauzelor și a consecințelor evenimentelor ulterioare alegerilor generale din 5 aprilie 2009 în Moldova („Comisia”), două incidente de intervenție, insuficient planificată, a unei autospeciale de pompieri și a poliției au revoltat mulțimea până în punctul în care actele masive de violență nu mai puteau fi prevenite. În urma atacurilor violente și a aruncării cu pietre, care au întâmpinat o rezistență foarte slabă din partea poliției, circa 250 de protestatari violenți au reușit, în sfârșit, să preia etajele inferioare ale clădirilor Palatului Președinției și Parlamentului. Ei au jefuit acele etaje și au incendiat cantina Palatului Președinției. În timpul nopții, mai multe incendii au izbucnit în clădirea Parlamentului.

7. La aproximativ ora 1 din noaptea spre 8 aprilie 2009, diverse unități ale poliției și ale forțelor speciale au început o operațiune de amploare, în scopul restabilirii ordinii publice. Cu toate acestea, după cum a stabilit Comisia, a fost utilizată forța în mod excesiv, iar toți cei încă prezenți în piață au fost reținuți, indiferent dacă ei acționaseră în mod violent sau nu. Arestările au continuat timp de câteva zile. Instituțiile mass-media au raportat cazuri și au arătat imagini video în care la 8 aprilie și în zilele următoare, *id est* mult timp după încetarea protestelor din seara lui 7 aprilie 2009, tineri erau reținuți și/sau loviți în centrul orașului de către colaboratori de poliție îmbrăcați atât în uniforme, cât și în civil.

II. ARESTAREA RECLAMANTEI ȘI PRESUPUSA SA MALTRATARE

8. În seara din 7 aprilie 2009, reclamanta a mers, împreună cu colega ei de cameră R., în Piața Marii Adunări Naționale (în continuare „PMAN”) din Chișinău, din cauza zvonurilor referitoare la protestele care se desfășurau acolo. În PMAN ele s-au întâlnit cu ruda reclamantei, dl V. Boboc, cu care au stat până seara târziu.

9. Potrivit reclamantei, dl Boboc, R. și ea făceau parte dintr-un grup de aproximativ cincizeci de tineri care stăteau liniștiți pe stradă și discutau despre evenimentele zilei. În jurul orei 1 din noaptea spre 8 aprilie 2009, grupul lor a fost înconjurat de poliția care proteja clădirea Guvernului, un batalion al forțelor speciale, cu măști, și agenți în civil, înarmați cu mitraliere și bastoane de cauciuc. Tinerilor li s-a ordonat să se culce la pământ și ei au

fost loviți cu picioarele și bătuți cu brutalitate cu bastoane de cauciuc și arme. Reclamanta a fost lovită cu capul de trotuar și apoi a primit mai multe lovituri. După aceasta, ei au fost duși la diferite comisariate de poliție cu mașini de poliție. În timp ce erau duse la mașina poliției, reclamanta și R. au văzut polițiști lovindu-l cu picioarele pe dl Boboc, care era inconștient și nu mai reacționa la bătaie. Câteva zile mai târziu, s-a aflat că dl Boboc decedase.

10. La 13 aprilie 2009 reclamanta a acordat un interviu postului de televiziune PRO-TV Chișinău, declarând că asistase la evenimentul respectiv. Identitatea ei a fost ascunsă în înregistrare. După difuzarea interviului respectiv, autoritățile au cerut jurnaliștilor de la PRO-TV să dezvăluie identitatea reclamantei, însă ei au refuzat. De asemenea, procuratura le-a cerut tatălui dlui V. Boboc și avocatului acestuia să dezvăluie identitatea reclamantei.

11. La 14 aprilie 2009 reclamanta a mers la un medic specialist pentru a obține o confirmare medicală a naturii și a amplitudinii leziunilor sale. Ea se temea pentru viața sa și, prin urmare, a declarat că fusese atacată pe stradă de către o persoană necunoscută la 7 aprilie 2009. Medicul a constatat o leziune la piciorul drept (16 x 15 centimetri).

12. Într-o plângere adresată Procurorului General la 4 mai 2009, reclamanta a scris despre evenimentele din noaptea de 7 spre 8 aprilie 2009, inclusiv despre bătăile la care ea, R. și dl Boboc fuseseră supuși în PMAN. După ce fuseseră duse la secția de poliție Buiucani, tuturor persoanelor arestate (aproximativ douăzeci de tineri și trei tinere, inclusiv reclamanta și R.) li s-a ordonat să stea lângă perete cu mâinile ridicate pe perete și au fost bătute de fiecare dată când încercau să vorbească sau să se miște. Rând pe rând, tinerii au fost duși în unul dintre birouri și li s-a ordonat să-și dea jos pantalonii. Ulterior, se auzeau sunete de bătaie și strigătele victimelor. Toți tinerii care se întorceau din birou aveau semne clare de maltratare, iar unul dintre ei era complet gol la eliberare. Toate cele trei tinere au fost duse împreună în birou, au fost insultate și s-a strigat la ele, dar nu a fost agresate fizic. Acestora nu li s-a oferit vreo explicație cu privire la motivul reținerii lor.

La aproximativ ora 5 în dimineața zilei de 8 aprilie 2009, tinerele au fost eliberate și sfătuite să părăsească orașul. R. a declarat că se temea pentru viața sa și, astfel, a decis să părăsească orașul și să-și schimbe numărul de telefon mobil. De asemenea, ea a refuzat să treacă o examinare medicală. Reclamanta a solicitat Procurorului General să investigheze în mod minuțios plângerile sale și să-i aducă în fața justiției pe cei responsabili de maltratarea sa și de detenția sa ilegală timp de peste cinci ore, fără să-i fi fost explicate motivele reținerii și fără să-i fi fost permis să-și informeze rudele cu privire la detenția sa.

13. În perioada 4-15 mai 2009 reclamanta a fost examinată de către medicii de la Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”, o organizație non-guvernamentală finanțată de către Uniunea Europeană, și un

membru al Adunării Generale a Consiliului Internațional de Reabilitare a Victimelor Torturii (CIRVT). Ea a fost supusă unor analize și examinări medicale detaliate de către diverși medici specialiști de la centrul menționat anterior. Într-un document intitulat „Extras din fișa medicală” din 15 mai 2009, emis de către centru, se menționa, *inter alia*, că reclamanta avea dureri de cap, vertij și insomnie; avea coșmaruri cu scene din evenimentele traumatice, dureri de inimă, în special în timpul efortului emoțional sau fizic, anxietate și secvențe de amintiri obsesive. Utilizând mai multe metode de examinare psihologică, experții au stabilit că reclamanta suferise o serie de evenimente traumatice și prezenta semne clare de tulburare de stres post-traumatic. Rezultatele medicale provizorii arătau că reclamanta suferea, *inter alia*, de consecințele unei traume craniene.

III. INVESTIGAȚIA CU PRIVIRE LA PLÂNGERILE RECLAMANTEI

14. La 1 iunie 2009 reclamanta a fost audiată – identitatea ei fiind nedivulgată – de către un judecător de instrucție cu privire la decesul dlui Boboc. În aceeași zi ea a fost audiată de către un procuror, în privința declarațiilor sale din 4 mai 2009.

15. La o dată necunoscută procurorul a respins cererea avocatului reclamantei de a-i oferi acesteia protecție în calitate de martor, indicând că nedivulgarea identității sale era suficientă. La 4 iunie 2009 avocatul reclamantei a informat instituțiile mass-media că el audiase o persoană care asistase la uciderea dlui Boboc de către poliție.

16. La 26 iunie 2009 cererea a fost comunicată Guvernului reclamat.

17. La 22 iulie 2009 Procuratura militară a inițiat o anchetă penală cu privire la acuzațiile reclamantei din 4 mai 2009. Potrivit Guvernului, reclamanta nu și-a lăsat adresa sau vreun număr de contact, ea putând fi contactată doar prin intermediul avocatului său.

18. La 23 martie 2010 urmărirea penală inițiată la 22 iulie 2009 a fost conexată cu o altă anchetă referitoare la o serie de pretinse bătăi de către poliție și forțele speciale în timpul evenimentelor relevante.

19. La 15 ianuarie 2013 urmărirea penală menționată la paragraful precedent a fost suspendată. Conform ordonanței respective, aproximativ 200 de membri ai batalionului de forțe speciale „Fulger” fuseseră chestionați, fuseseră audiate victime și martori și fuseseră examinate numeroase înregistrări video publice și private. În pofida tuturor acestor acțiuni, era imposibil să se determine cu exactitate care agent aplicase forța fizică în privința cărei victime și dacă o astfel de utilizare a forței fusese necesară în acele circumstanțe.

IV. ALTE EVOLUȚII RELEVANTE

20. În paralel cu investigațiile penale menționate la paragrafele - *supra*, au fost inițiate o serie de alte anchete împotriva mai multor polițiști, în care reclamanta figura în calitate de martor. Un asemenea ofițer (G.) a fost achitat de către instanța de fond la 11 octombrie 2011.

21. Acea hotărâre a fost casată de către Curtea de Apel Chișinău la 2 noiembrie 2015. Instanța a constatat vinovăția lui G. pentru neglijență, stabilind că el fusese oferitul de serviciu la comisariatul de poliție Buiucani la 7-8 aprilie 2009. El nu-și îndeplinise obligațiile sale legale atunci când asistase la aducerea la sediul poliției a unui număr de tineri, inclusiv a reclamantei și a lui R., unde unii dintre ei fuseseră maltratați. La 18 mai 2016 Curtea Supremă de Justiție a menținut acea hotărâre, făcând referire, *inter alia*, la declarațiile martorilor cu privire la evenimentele de la comisariatul de poliție, inclusiv la declarațiile reclamantei și ale lui R.

22. La 14 noiembrie 2012 Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 853 pentru a ajuta persoanele care suferiseră în urma evenimentelor din aprilie 2009. Persoanele menționate în respectiva hotărâre au primit despăgubiri cuprinse între 3000 și 7000 de lei moldovenești (echivalentul a aproximativ 192 și, respectiv, 447 de euro (EUR)). Reclamanta a primit 7000 MDL.

DREPT INTERN ȘI ALTE MATERIALE RELEVANTE

23. În baza Articolului 287² din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală trebuie să informeze victima și alte părți interesate cu privire la ordonanța adoptată, precum și cu privire la dreptul lor de a o contesta la judecătorul de instrucție.

24. Conform constatărilor comisiei parlamentare de anchetă, însărcinată cu elucidarea cauzelor și a consecințelor evenimentelor ulterioare alegerilor generale din 5 aprilie 2009 în Republica Moldova („Comisia”), din raportul său final din 2010, arestările participanților suspecti la evenimentele din 7-8 aprilie 2009 au continuat până la 12 aprilie 2009 (pagina 88 din raport).

ÎN DREPT

I. PROBLEME GENERALE DE ADMISIBILITATE

A. Cererile formulate de către R. și N.

25. Curtea constată că, în afară de reclamantă, cererea inițială includea încă două persoane. Una dintre acestea (R.) nu a prezentat o procură și nici nu a menținut legătura cu avocatul. Cealaltă persoană (N.) a prezentat o procură. Cu toate acestea, potrivit avocatului care îl reprezenta atât pe el, cât

și pe reclamantă, N. a părăsit țara la scurt timp după evenimentele din aprilie 2009, nu a lăsat date de contact și nici nu a menținut vreo legătură cu avocatul. El nu a contactat Curtea în mod direct sau prin intermediul altui reprezentant după vara anului 2009.

26. Curtea reiterează faptul că reprezentantul unui reclamant nu trebuie doar să furnizeze o procură sau o împuternicire scrisă (Articolul 45 § 3 din Regulamentul Curții), ci, de asemenea, este important ca legătura dintre reclamant și reprezentantul său să fie menținută pe tot parcursul procedurii. Un astfel de contact este esențial atât pentru a afla mai multe despre situația particulară a reclamantului, cât și pentru a confirma interesul constant al reclamantului de a continua examinarea cererii sale (a se vedea *V.M. și alții v. Belgia* [MC], nr. 60125/11, § 35, 17 noiembrie 2016). Prin urmare, în prezenta cauză, Curtea concluzionează, în baza absenței totale a contactului dintre R. și N. cu avocatul lor și cu Curtea din 2009, că ambii reclamânți și-au pierdut interesul cu privire la procedură și nu mai doresc să continue cererea, în sensul Articolului 37 § 1 (a) din Convenție (a se vedea *V.M. și alții*, pre-citată, § 36). În plus, în conformitate cu Articolul 37 § 1 *in fine*, Curtea nu constată circumstanțe speciale referitoare la respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și prin Protocoalele sale, care ar impune continuarea examinării plângerilor respectivilor reclamânți.

27. Având în vedere cele de mai sus, este necesar să fie radiate de pe rol părțile din cerere cu referire la cei doi reclamânți.

B. Obiecțiile preliminare ale Guvernului

28. Guvernul a susținut că cererea era incompatibilă cu competența Curții *ratione personae*, deoarece, în esență, aceasta era o formă de *actio popularis*. În plus, scopul real al cererii era de natură politică și nu de a asigura protecția drepturilor reclamantei garantate prin Convenție.

29. Curtea consideră că aceste obiecții sunt strâns legate de fondul plângerilor formulate de către reclamantă. Prin urmare, ea le conexează cu fondul.

30. Guvernul a mai susținut, de asemenea, că reclamanta nu epuizase remediile naționale disponibile. În special, ea ar fi depus prezenta cerere fără a aștepta reacția autorităților la plângerea sa din 4 mai 2009. Ulterior, ea nu a contestat ordonanța organului de urmărire penală din 15 ianuarie 2013.

31. Reclamanta a susținut că nu fusese informată niciodată cu privire la adoptarea vreunor decizii de către autorități.

32. Curtea constată că prezenta cerere a fost depusă cu mai mult de zece ani în urmă, timp suficient pentru investigarea acuzațiilor reclamantei. În plus, la 15 ianuarie 2013 ancheta a fost suspendată, din cauza neidentificării presupușilor făptuitori. Prin urmare, nu se poate afirma că reclamanta nu a epuizat remediile naționale disponibile prin neașteptarea rezultatului plângerii sale din 4 mai 2009.

33. Cu referire la eșecul contestării ordonanței din 15 ianuarie 2013, aparent reclamanta nu a fost informată cu privire la adoptarea acesteia, în pofida prevederilor legale clare în acest sens (a se vedea paragraful *supra*). Ordonanța în sine nu menționează nimic despre notificarea victimelor în acest sens sau despre dreptul de a o contesta. Curtea concluzionează că reclamantei nu i s-a oferit o oportunitate adecvată de a contesta respectiva decizie. Prin urmare, Curtea respinge această obiecție.

34. De asemenea, Guvernul a susținut că reclamanta nu epuizase remediile naționale disponibile cu privire la plângerea sa în baza Articolului 5, din moment ce nu a ridicat vreodată în fața autorităților, nici măcar în substanță, argumentul detenției sale ilegale.

35. Curtea constată că reclamanta în mod expres s-a plâns la procuror în legătură cu detenția sa ilegală (a se vedea paragraful *supra*). Guvernul nu a contestat că aceasta era un remediu eficient pentru tipul plângerii formulate. În consecință, Curtea respinge și această obiecție.

36. În final, Guvernul a susținut că, după ce a obținut despăgubiri de la Guvern (a se vedea paragraful *supra*), reclamanta și-a pierdut statutul de victimă. În orice caz, aparent ea nu mai dorea să-și mențină cererea în fața Curții.

37. Curtea reține că nicio instanță nu a recunoscut, nici măcar în substanță, încălcarea Articolului 3 din Convenție în privința reclamantei. În plus, recunoașterea implicită a unei încălcări a drepturilor sale garantate în baza Articolului 5, prin condamnarea unui polițist din comisariatul de poliție Buiucani (a se vedea paragraful *supra*), nu răspunde plângerii sale cu privire la reținerea sa ilegală în PMAN înainte de a fi dusă la comisariatul de poliție. Suma de aproximativ 447 EUR, plătită *ex gratia* de către Guvern, nu este suficientă pentru a lipsi reclamanta de calitatea de victimă, având în vedere gravitatea plângerilor ridicate (a se vedea, de exemplu, *O.R. și L.R. v. Republica Moldova*, nr. 24129/11, § 82, 30 octombrie 2018).

38. Având în vedere faptul că avocatul reclamantei a răspuns la toată corespondența Curții și a furnizat actualizări relevante ale circumstanțelor, confirmând că a păstrat contactul periodic cu reclamanta, nu există vreun motiv pentru a considera că ea nu dorește să-și mențină cererea.

39. Prin urmare, și această obiecție trebuie respinsă.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 2 ȘI 13 DIN CONVENȚIE

40. Reclamanta s-a plâns că viața sa a fost în pericol după ce fusese martoră la decesul dlui Boboc și după ce autoritățile refuzaseră să-i ofere protecție în calitate de martor. Ea s-a bazat pe Articolele 2 și 13 din Convenție, părțile relevante ale cărora au următorul cuprins:

Articolul 2

„1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal când infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege.

...”

Articolul 13

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

41. Guvernul a susținut că viața reclamantei nu fusese supusă niciunui risc grav și că nedivulgarea identității sale atunci când depusese declarații a fost suficientă pentru a-i asigura protecția. În plus, decizia avocatului său de a publica despre existența unei persoane care ar fi asistat la decesul dlui Boboc (a se vedea paragraful *supra*) constituia o dovadă suplimentară că reclamanta și avocatul ei nu considerau situația ca fiind foarte gravă.

42. Curtea a stabilit că poate exista o obligație pozitivă pentru un stat, în baza primei propoziții din Articolul 2 § 1, de a proteja viața unei persoane față de terți sau de riscul unor boli periculoase pentru viață (a se vedea *Osman v. Regatul Unit*, 28 octombrie 1998, §§ 115-22, *Culegeri de hotărâri și decizii 1998-VIII*, și *Yaşa v. Turcia*, 2 septembrie 1998, §§ 92-108, *Culegeri 1998-VI*). În același timp, doar în circumstanțe excepționale, maltratarea fizică de către agenți ai statului, care nu conduce la deces, poate implica o încălcare a Articolului 2 din Convenție (a se vedea *Makaratzis v. Grecia* [MC], nr. 50385/99, § 51, CEDO 2004-XI și *Mozer v. Republica Moldova și Rusia* [MC], nr. 11138/10, § 173, 23 februarie 2016).

43. În prezenta cauză, Curtea consideră că reclamanta nu a demonstrat că a existat un pericol suficient de grav și iminent pentru viața ei, astfel încât să implice obligația pozitivă a statului de a oferi protecție, precum protecția martorului, care a fost, în cele din urmă, refuzată de către autoritățile naționale. În plus, în aceste circumstanțe, reclamanta nu are nicio „pretenție discutabilă”, în sensul Articolului 13 din Convenție.

44. Prin urmare, această parte a cererii este în mod vădit nefondată și trebuie respinsă în conformitate cu Articolul 35 §§ 3 (a) și 4 din Convenție.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 3 ȘI 13 DIN CONVENȚIE

45. Reclamanta s-a plâns că fusese maltrată de către poliție în timpul arestării sale din 7 aprilie 2009 și că investigația referitoare la plângerile sale cu privire la maltratare fusese inefficientă. Ea s-a bazat pe Articolele 3 și 13 din Convenție. Articolul 3 are următorul cuprins:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitatea

46. Curtea constată că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. În plus, ea reține că plângerea nu este inadmisibilă din vreun alt motiv. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

1. Observațiile părților

47. Reclamanta a susținut că fusese bătută în timpul reținerii sale în noaptea de 7 spre 8 aprilie 2009 de către ofițeri de poliție și de către alți agenți ai statului. Plângerile sale făcuseră obiectul unei investigații efective, însă, cu toate acestea, nici după zece ani nu existau rezultate tangibile. În plus, ea nu fusese informată în legătură cu desfășurarea anchetei sau cu deciziile luate. După audierile inițiale, participarea ei s-a limitat la citarea în calitate de martor în diferite proceduri penale. Inițial, ea s-a prezentat de fiecare dată când a fost citată (de circa treizeci de ori), dar după mai bine de un an nu și-a mai permis să continue să călătorească 170 de km până la Chișinău, din contul său, pentru a depune mărturii.

48. Guvernul a susținut că nu exista nicio dovadă că reclamanta ar fi fost cel puțin reținută de către autoritățile pe care le-a acuzat de maltratarea sa. Probele pe care ea s-a bazat pentru a dovedi maltratarea sa nu erau de încredere: raportul medical din 14 aprilie 2009 a fost întocmit la șase zile după presupusele evenimente și conținea, potrivit propriei sale admiteri, o eroare cu privire la localizarea exactă a hematomului. În plus, descrierea de către aceasta a evenimentelor (faptul că a fost lovită cu capul de trotuar; că a primit mai multe lovituri în timp ce era întinsă jos; a se vedea paragraful *supra*) nu corespundea constatărilor din respectivul raport medical (doar un singur hematom pe piciorul ei). Explicația reclamantei oferită medicului cu privire la originea hematomului a pus și mai mult la îndoială veridicitatea afirmațiilor sale cu privire la maltratarea (a se vedea paragraful *supra*). Raportul psihologic de la centrul Memoria (a se vedea paragraful *supra*) a fost prezentat la două luni după evenimentele respective și a avut ca rezultat concluzii relativ vagi cu privire la posibilele traume la nivelul capului și stres psihologic. Nimic din toate acestea nu dovedeau cu suficientă certitudine faptul că împotriva reclamantei fusese utilizată forța sau că o astfel de forță, chiar dacă ar fi fost utilizată, fusese suficient de gravă încât să fie aplicabil Articolul 3 din Convenție.

49. În plus, reclamanta nu a lăsat nicio informație de contact, în afară de numărul său de telefon și adresa avocatului ei, și, astfel, procuratura nici nu putea să o găsească. Ea nu a prezentat vreodată procurorilor raportul psihologic, care a fost recepționat de către Guvern abia în dosarul comunicat de către Curte.

1. *Aprecierea Curții*

(a) **Principii generale**

50. După cum a afirmat Curtea de mai multe ori, Articolul 3 din Convenție garantează una dintre cele mai fundamentale valori ale societăților democratice. Chiar și în cele mai dificile circumstanțe, cum ar fi lupta împotriva terorismului și a criminalității organizate, Convenția interzice în termeni absoluți tortura și pedepsele sau tratamentele inumane ori degradante. Spre deosebire de majoritatea prevederilor materiale din Convenție și din Protocoalele nr. 1 și 4, Articolul 3 nu prevede excepții și nu este permisă nicio derogare de la acesta în baza Articolului 15 § 2, chiar și în cazul unei urgențe publice care amenință viața națiunii (a se vedea, printre alte autorități, *Georgia v. Rusia (I)* [MC], nr. 13255/07, § 192, CEDO 2014 (extrase); *Svinarenko și Slyadnev v. Rusia* [MC], nr. 32541/08 și 43441/08, § 113, CEDO 2014 (extrase); și *Bouyid v. Belgia* [MC], nr. 23380/09, § 81, CEDO 2015).

51. Relele tratamente trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a se încadra în domeniul de aplicare al Articolului 3. Evaluarea acestui minim depinde de toate circumstanțele cauzei, precum durata tratamentului, efectele sale fizice sau psihice și, în unele cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei (a se vedea, printre alte autorități, *Gäfgen v. Germania* [MC], nr. 22797/05, § 88, CEDO 2010; și *Svinarenko și Slyadnev v. Rusia* [MC], nr. 32541/08 și 43441/08, § 114, CEDO 2014 (extrase)). Alți factori includ scopul pentru care au fost aplicate relele tratamente, împreună cu intenția sau motivația din spatele acestora (a se compara, *inter alia*, cu *Aksoy v. Turcia*, 18 decembrie 1996, § 64, *Culegeri* 1996-VI; *Krastanov v. Bulgaria*, nr. 50222/99, § 53, 30 septembrie 2004; *Gäfgen*, pre-citată, § 88; și *El-Masri v. fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei* [MC], nr. 39630/09, § 196, CEDO 2012), deși absența unei intenții de umilire sau de înjosire a victimei nu poate exclude, în mod concludent, constatarea unei încălcări a Articolului 3 (a se vedea, printre alte autorități, *V. v. Regatul Unit* [MC], nr. 24888/94, § 71, CEDO 1999-IX și *Svinarenko și Slyadnev*, pre-citată, § 114). Trebuie să se ia în considerare, de asemenea, și contextul în care au fost aplicate relele tratamente, cum ar fi o atmosferă de tensiune și emoții intense (a se compara, de exemplu, cu *Selmouni*, pre-citată, § 104, și *Gäfgen*, pre-citată, § 88).

52. Curtea reamintește că, în cazul în care o persoană face o afirmație credibilă că a suferit un tratament contrar Articolului 3 de partea poliției sau

a altor agenți similari ai statului, respectiva prevedere, coroborată cu obligația generală a statului, în baza Articolului 1 din Convenție, de a „recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa drepturile și libertățile definite în ... [Convenție]”, impune în mod implicit existența unei investigații oficiale efective. La fel ca în cazul unei investigații în baza Articolului 2, o astfel de investigație trebuie să poată conduce la identificarea și – dacă este cazul – la pedepsirea persoanelor responsabile (a se vedea *Hovhannisyán v. Armenia*, nr. 18419/13, § 51, 19 iulie 2018). În caz contrar, interzicerea legală generală a torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane și degradante ar fi, în pofida importanței sale fundamentale, inefficientă în practică și ar fi posibil, în unele cazuri, ca agenții statului să abuzeze de drepturile celor aflați sub controlul lor în condiții de impunitate (a se vedea, printre alte autorități, *Labita v. Italia* [MC], nr. 26772/95, § 131, CEDO 2000-IV).

(a) Aplicarea principiilor de mai sus la prezenta cauză

53. În primul rând, Curtea reține că, în hotărârile lor, Curtea de Apel Chișinău și Curtea Supremă de Justiție au condamnat polițistul G. pentru că nu a reacționat în mod legal atunci când mai multe persoane, inclusiv reclamanta, fuseseră aduse la comisariatul de poliție Buiucani, unde ofițerul respectiv fusese de serviciu la 7 și 8 aprilie 2009 (a se vedea paragraful *supra*). Deoarece în primul rând instanțelor naționale le revine sarcina de a stabili circumstanțele fiecărei cauze și în absența vreunui indiciu cu privire la caracterul arbitrar al hotărârilor adoptate de către instanțe în cazul polițistului G., Curtea consideră stabilit faptul că reclamanta a fost într-adevăr arestată și dusă la Comisariatul de poliție Buiucani în noaptea de 7 spre 8 aprilie 2009.

54. Curtea observă că reclamanta a prezentat autorităților naționale probe sub formă de rapoarte medicale care atestau atât efectele fizice, cât și cele psihologice asupra sa (a se vedea paragraful și 13 *supra*). Este adevărat că tardivitatea obținerii acestora ridică o problemă de încredere. Cu toate acestea, tardivitatea acțiunilor reclamantei trebuie văzută în contextul mai larg al evenimentelor în care ea se afla. Conform jurisprudenței constante a Curții, autoritățile trebuie să ia în considerare situația deosebit de vulnerabilă a victimelor și faptul că persoanele care au fost supuse unor rele tratamente grave vor fi adesea mai puțin pregătite sau dispuse să depună o plângere (a se vedea, de exemplu, *Bati și alții v. Turcia*, nr. 33097/96 și 57834/00, § 133, CEDO 2004-IV).

55. După cum a stabilit comisia parlamentară de anchetă, arestările persoanelor suspectate de participare la evenimentele din 7 și 8 aprilie 2009 au continuat până la 12 aprilie 2009 (a se vedea paragraful *supra*). Trebuie remarcat faptul că unele dintre aceste arestări ale tinerilor, pe parcursul unei perioade de câteva zile după încheierea tulburărilor, au fost prezentate la televizor și pe rețelele de socializare și, astfel, au fost cunoscute publicului. În astfel de circumstanțe, după ce se presupune că a trecut printr-o experiență traumatică în urma arestării sale din 7 aprilie 2009 și având în vedere

arestările continue, este de înțeles că reclamanta a așteptat câteva zile înainte de a vizita un medic specialist, pentru a evita posibilitatea de a atrage din nou atenția asupra sa (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Taraburca v. Moldova*, nr. 18919/10, § 52, 6 decembrie 2011). Frica reclamantei a fost exacerbată de faptul că ea asistase, potrivit ei, la decesul dlui Boboc în custodia autorităților.

56. Faptul că medicul a constatat un singur hematom pe piciorul reclamantei nu are, în opinia Curții, o importanță decisivă. În acest sens, ea reiterează principiul conform căruia „în cazul în care o persoană este lipsită de libertate sau, mai general, se confruntă cu ofițeri ai organelor de forță, orice recurgere la forța fizică, care nu a fost strict determinată de conduita persoanei respective, diminuează demnitatea umană și este, în principiu, o încălcare a dreptului prevăzut la Articolul 3 din Convenție” (*Bouyid*, pre-citată, § 100). Lovitura pe care a primit-o reclamanta și trauma psihologică rezultată, confirmată în raportul Memoria (a se vedea paragraful *supra*), nu au survenit în urma faptului că acțiunile reclamantei fuseseră inevitabilă utilizarea forței împotriva acesteia.

57. Astfel, Curtea constată ca stabilit faptul că reclamanta a fost într-adevăr supusă unui tratament inuman, în sensul Articolului 3 din Convenție, de către agenții statului.

58. Cu referire la investigația cu privire la pretinsa maltratare a reclamantei, trebuie remarcat că aceasta durează deja mai mult de zece ani și că nu a fost identificată nicio persoană în calitate de făptuitor. În plus, din anul 2013 urmărirea penală a fost suspendată. Curtea reiterează că o investigație efectivă este cea care oferă un element suficient de control public pentru a asigura răspunderea. Deși gradul de control public poate varia, reclamantului trebuie să i se ofere acces efectiv la procedura de investigație în toate cazurile (a se vedea, de exemplu, *Batu și alții*, pre-citată, § 137, și *Krsmanović v. Serbia*, nr. 19796/14, § 74, 19 decembrie 2017). Reclamanta a declarat, fără ca Guvernul să prezinte probe contrare, că, după audierile sale inițiale, ea nu a fost niciodată informată despre ordonanța din 15 ianuarie 2013 (a se vedea § *supra*) sau despre alte acte procedurale din timpul anchetei. Aceasta este incompatibil cu cerințele Articolului 3 din Convenție.

59. În continuare, Curtea constată că principalul motiv pentru incapacitatea autorităților de a continua ancheta era imposibilitatea identificării presupușilor făptuitori, în pofida faptului că fuseseră audiați 200 de membri ai batalionului de forțe speciale și fuseseră analizate înregistrări video publice și private (a se vedea § *supra*). Utilizarea măștilor de către cei 200 de ofițeri a fost, în mod evident, un obstacol în identificarea rolurilor individuale ale acestora, în absența unui sistem care să permită identificarea, după eveniment, a fiecărei persoane prin semne speciale sau în alt fel. În acest context, Curtea și-a exprimat în trecut îngrijorarea cu privire la incidentele care implică agenți înarmați și mascați, care participă la intervenții împotriva persoanelor, precum și la imposibilitatea identificării și interogării acestor ofițeri (a se vedea, de exemplu, *Kučera v. Slovacia*, nr. 48666/99, §§ 122-24,

17 iulie 2007; *Rachwalski și Ferenc v. Polonia*, nr. 47709/99, 28 iulie 2009; *Hristovi v. Bulgaria*, nr. 42697/05, §§ 80-93, 11 octombrie 2011; *Ataykaya v. Turcia*, nr. 50275/08, § 53, 22 iulie 2014; și *Ciorap v. Republica Moldova (nr. 5)*, nr. 7232/07, § 64, 15 martie 2016).

60. De asemenea, este important de menționat faptul că, în urma primei sale audieri din 1 mai 2009 de la procuratură, în care reclamanta a dezvăluit ce i se întâmplase (a se vedea paragraful *supra*) și după ce ea a depus o plângere oficială la 4 mai 2009, o urmărire penală cu privire la acuzațiile sale nu a fost inițiată decât după aproape două luni, *id est* la 22 iulie 2009 (a se vedea paragrafele și *supra*). Este adevărat că reclamanta nu a prezentat autorităților o copie a raportului psihologic și nu putea fi contactată imediat după ce își formulase plângerea. Cu toate acestea, din declarațiile din 1 mai 2009 la judecător și la procuror (a se vedea paragraful *supra*), pentru autorități trebuia să fi fost clar că reclamanta pretindea că fusese maltrată. În acest context, Curtea reiterează că, chiar și atunci când, strict vorbind, nu a fost formulată nicio plângere, trebuie demarată o investigație cu privire la acuzații de maltratare, în cazul în care există indicii suficient de clare că au fost aplicate rele tratamente (a se vedea *Batu și alții v. Turcia*, nr. 33097/96 și 57834/00, § 133, CEDO 2004-IV (extrase)). Prin urmare, deja la 1 mai 2009 procurorul ar fi putut iniția o anchetă și avea posibilitatea atât de a evalua credibilitatea reclamantei, cât și de a obține explicația acesteia cu privire la orice detaliu neclar. Prin urmare, faptul că ulterior contactarea reclamantei a fost posibilă, temporar, doar prin intermediul avocatului său nu ar fi trebuit să afecteze capacitatea procurorului de a iniția o anchetă penală mult mai devreme decât a făcut-o.

61. Curtea consideră că deficiențele anchetei, precum tardivitatea inițială a pornirii ei, durata totală a acesteia, neimplicarea reclamantei prin informarea acesteia cu privire la deciziile importante adoptate și neidentificarea rolurilor ofițerilor mascați ai forțelor speciale, îi permite să concluzioneze că în prezenta cauză a avut loc și o încălcare a aspectului procedural al Articolului 3.

62. În lumina constatărilor de mai sus, obiecția Guvernului cu privire la pretinsa natură politică a cererii (a se vedea paragraful *supra*) trebuie respinsă.

63. Prin urmare, a avut loc o încălcare a Articolului 3 din Convenție atât sub aspect material, cât și procedural.

64. În lumina constatării din paragraful precedent, Curtea nu consideră necesară examinarea separată a plângerii în baza Articolului 13 din Convenție.

IV. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 DIN CONVENȚIE

65. Reclamanta s-a plâns de încălcarea Articolului 5 § 1 din Convenție, a cărei parte relevantă are următorul cuprins:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

...”

66. Reclamanta a susținut că ea fusese reținută în mod ilegal și că nu i se permisese să-și informeze rudele cu privire la reținerea sa, în noaptea de 7 spre 8 aprilie 2009.

67. Guvernul a invocat că existau îndoieli rezonabile cu privire la faptul dacă reclamanta a fost, într-adevăr, reținută de către autorități. El s-a referit la lipsa, în dosarele prezentate de către poliție, de către alte autorități publice și de către diferite organizații neguvernamentale, a oricăror mențiuni cu privire la numele său, în calitate de una dintre persoanele arestate în timpul evenimentelor din aprilie 2009. În plus, nu era clar cum reclamanta ar fi putut să se plângă cu referire la reținerea ei pretins neînregistrată, dacă nu ar fi avut acces la dosarele poliției în momentul depunerii cererii.

68. Curtea reiterează că Articolul 5 din Convenție, împreună cu Articolele 2, 3 și 4, constituie pilierul principal al drepturilor fundamentale care protejează securitatea fizică a persoanei și, de fapt, importanța sa este primordială. Scopul cheie al acestuia este prevenirea lipsirilor de libertate arbitrare sau nejustificate (a se vedea, de exemplu, *Assanidze v. Georgia* [MC], nr. 71503/01, § 171, CEDO 2004-II; *Ilașcu și alții v. Moldova și Rusia* [MC], nr. 48787/99, § 461, CEDO 2004-VII; și *Buzadji v. Republica Moldova* [MG], nr. 23755/07, § 84, 5 iulie 2016).

69. Curtea evidențiază, în special, că reținerea nerecunoscută a unei persoane este o negare completă a garanțiilor prevăzute în baza Articolului 5 din Convenție și o încălcare extrem de gravă a acestei dispoziții. După asumarea controlului asupra unei persoane, autoritățile au obligația de a oferi informații cu privire la locul aflării acesteia (a se vedea *El-Masri v. fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei* [MC], nr. 39630/09, § 233, CEDO 2012).

70. În prezenta cauză, Guvernul a admis că nu a fost găsită vreo mențiune cu privire la detenția reclamantei în niciunul dintre dosarele oficiale de arestare. Cu toate acestea, după cum a fost stabilit în paragraful *supra*, instanțele naționale au confirmat, în cele din urmă, că reclamanta fusese reținută și adusă la comisariatul de poliție Buiucani în noaptea de 7 spre 8 aprilie 2009.

71. Este clar că reclamanta a fost reținută timp de câteva ore de către agenții Statului și apoi eliberată, fără ca reținerea să fi fost înregistrată. Astfel, ea a fost supusă unei detenții nerecunoscute, fiind încălcat în mod clar Articolul 5 din Convenție (a se vedea paragraful *supra*). Această constatare

este suficientă pentru ca Curtea să concluzioneze că în prezenta cauză a existat o încălcare a Articolului 5 § 1.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

72. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoloalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

Prejudiciul

73. Fiind invitat să prezinte pretențiile reclamantei de satisfacție echitabilă, avocatul reclamantei le-a depus în afara termenului-limită stabilit de către Curte. În plus, în pofida instrucțiunilor clare de a depune aceste pretenții prin poștă și, dacă este posibil, prin fax, el a transmis aceste pretenții numai prin poșta electronică. În aceste circumstanțe, în conformitate cu Articolul 38 § 1 din Regulamentul Curții, Președintele a decis să nu includă aceste pretenții în dosar și să nu transmită o copie a acestora în adresa Guvernului.

74. Având în vedere cele de mai sus, Curtea nu acordă vreo despăgubire cu privire la pretențiile de satisfacție echitabilă.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Decide* să radieze de pe rol partea cererii referitoare la reclamații R. și N.;
2. *Decide* să conexeze cu fondul obiecția Guvernului cu privire la competența Curții *ratione personae* și o respinge;
3. *Declară* inadmisibile plângerile în baza Articolului 2 din Convenție și a Articolului 13 coroborat cu Articolul 2 din Convenție, iar restul cererii admisibil;
4. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 3 din Convenție;
5. *Hotărăște* că nu este necesară examinarea separată a plângerii în baza Articolului 13 din Convenție coroborat cu Articolul 3;
6. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 5 § 1 din Convenție;

HOTĂRÂREA D. v. REPUBLICA MOLDOVA

7. *Respinge* pretențiile reclamantei de satisfacție echitabilă.

Întocmită în limba engleză și notificată în scris la 8 decembrie 2020, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunct

Branko Lubarda
Președinte